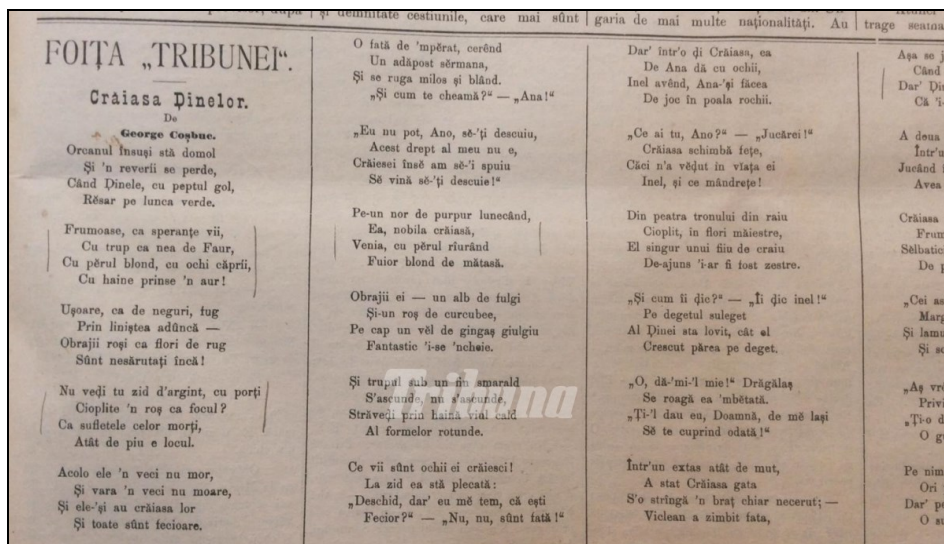

2016 - ANUL COȘBUC (XLII):

„Soarele la București răsare, dictonul curent care ne scapă ... de ravagiile Budapestei”- „mare epos național ca o Iliadă sau Eneidă” sau „romantica ciobăniei”?

Să-l urmărim pe Lucian Valea depănând ultimele evenimente din viața studentului Coșbuc, epoca clujeană fiind pe sfârșite: «Hotărî deci să aștepte răspunsul lui Slavici. Uneori îl prindeau păreri de rău și atunci încerca să-și cerceteze viața pe care o dusesse la Cluj și să afle ce făcuse în acești ani, dar bilanțul îi ieșea întotdeauna pozitiv. Publicase 23 de „producțiuni poetice”, majoritatea „versificări pe teme folclorice”, 4 basme, 3 snoave, 3 balade, din care una străină, 1 legendă, și 1 cântec (...).

În Biblioteca populară a Tribunei îi apăruseră 5 broșuri, veritabile plachete, echivalând cu 5 cărți de poezie: nr. 13 - Blestem de mamă; nr. 17 -Pe pământul turcului (în 1885); nr. 23 - Fata Craiului din Cetini; nr. 25 - Draga mamei, în 1886; nr. 33 - Fulger, în 1887. Un număr impresionant de „notițe” și „bruioane” lirice aștepta în caiete să devină „operate proprii”.

Răspunsul lui Slavici, care trebuie să fi sosit la Herina cel mai târziu în primele 2-3 zile din august - nu ni s-a păstrat. Bănuim însă că el va fi stârnit nu numai în familie, ci și în lumea nășăudeană de-atunci, o adevărată furtună: ex-studentul de la facultatea filozofică era invitat în redacția Tribunei la Sibiu! Deși scurtă ca durată - venise la facultate în toamna anului 1884 și-o părăsea în pragul toamnei anului 1887 - perioada clujeană e importantă pentru contactul cu Universitatea, care era o cu totul altfel de școală - și ca atmosferă și ca nivel - decât fusese gimnaziul; pentru biblioteca universitară, pentru ideea importanței unei biblioteci și a lucrului sistematic în sălile ei; pentru societatea în care trăiește studentul, de alt nivel și de alte maniere de cum fusese cea nășăudeană. Faptul că în oraș mare parte din populație era maghiară va determina, mai mult decât la Năsăud, o înțelegere majoră a tragediei prin care trecea neamul său, românii din Transilvania.»

Făcând o analiză a situației social-politice și culturale din Transilvania sec. XIX-lea, poetul tribunist Octavian Goga prezintă și repere din activitatea lui George Coșbuc: «Pe atunci Ardealul se

zbătea sub apăsarea guvernării intolerante de la Budapesta. Printre anii 80-90 ai veacului trecut, spiritul lui Coloman Tisza inaugurând opera de maghiarizare, au început și protestările noastre, dar viața publică a resimțit loviturile date. Atunci ni s-a infiltrat otrava educației ungurești, cu pustiirea ei, ale căror consecințe fatale ca, proiecțiuni postume, se întrevăd și astăzi în unele divagații de ale clasei noastre conducătoare. O atmosferă de temniță intelectuală s-a așternut peste provincia năpăstuită, spiritele libere se mișcau greu sub tentaculele ei. Deasupra graniței însă pătrunsese suflul dezrobitor al literaturii proaspete, care zvâcnea în cugetele primitoare și fermentul ei le fructifica. Eminescu, ca un botez de foc, atinsese sufletul cărturărimii ardeleni, scriitorii de seamă își aruncau zilnic peste baionetele neputincioase de la Predeal rețeaua fermecată a atâtor opere de artă, grăbită și sigură se modela unitatea literară, iar Bucureștii devenise în conștiința tuturor capitala culturii noastre integrale. Se va găsi oare cineva care să ridice vâlul de pe frământarea unui creier de artist din această perioadă zbuciumată și fecundă, când din Ardealul încătușat, ca printr-o surdă prăvălire subterană, se porneau valuri de energie spre Regatul fraților liberi, și din avântul lor impetuos să deprindă, inform și tulbure, dar măreț și conștient, preludiul strălucirilor viitoare? Pentru noi, soarele la București răsare, acesta era în Ardeal dictonul curent care ne scapă ca un miracol de ravagiile Buda-pestei. (...) Coșbuc, scăpat de pe băncile liceului, trecând un an și jumătate pe la Universitatea din Cluj, care l-a dezgustat cu atmosfera ei străină și respingătoare a gentrylor unguri de pe atunci, s-a închis în turnul lui vrăjit și pe unde s-a dus a întins pretutindeni împărăția satului cu zvon cîmpenesc și cu freamăt de pădure. La Sibiu unde s-a ocrotit la ziarul „Tribuna” vreo trei ani și mai bine, talentul lui precoce a început să închege într-un mănunchiu fragmentele mitului și o întregă serie de povești în versuri a văzut lumina tiparului. E o adevărată epopee populară care a făcut școală în Ardeal, plină de imagini și coloare. În „Izvor de apă vie”, „Pe pământul turcului”, „Blastăm de mamă”, „Fata craiului din Cetini”, „Fulger”, „Tilincă”, „Patru portărei” și „Crăiasa zînelor” autorul lui „Pepelea din cenușe” țese mai departe beteala de aur. (...) O lungă poveste în versuri „Pepelea din cenușe”, voinicul care se bate cu smeul și pleacă la „Sorbul pământului”, o apropiere de Prâslea lui Ispirescu, indica jocul de gânduri și imagini care se țesea în jurul tânărului rapsod. Fire de țaran, iubitoare de basm și pitoresc, cu imaginea fecundă și cu ochii înfiți în nemărginire, Coșbuc s-a înfășurat de la început în tortul argintat al mitului popular, care l-a fermecat mai întâi ca un cântec de leagăn și l-a urmărit mai târziu ca o vastă problemă de creațiune artistică. Toate l-au ajutat pe acest drum stropit cu pulbere de stele și cu arătările visului fugar. (...) E o năvală de eroi din basme în scrisul lui, o nomenclatură sugestivă pe lângă cea consacrată. „Trăsnet bătrînul”, „Crai încetinat”, „Tabără împărat”, o invenție specială în conducerea acțiunii, frînturi de grai de la țară, crîmpeie de învățături din bătrîni și peste tot o înrudire organică cu delicatele producții ale folclorului nostru (...).

Coșbuc s-a gândit, ne-o spune el, la un mare epos național în care să se încadreze mitologia românească și care să reoglindească, ca o Iliadă sau Eneidă, însăși copilăria neamului, perioada de legendă și mister, când în intimidată cu natura se plămădea sufletul nostru. Fără îndoială, că pentru rezonanța acestui trecut, viziunea lui era cea mai indicată, nimeni nu s-a coborît așa de adînc în regiunile înflorite ale celuilalt tărîm, nimeni nu venea așa de departe ca dînsul.»

Lucian Valea scria: «Viața ca joc este, poate, cea mai originală dintre metaforele coșbuciene. (...) Starea de joc devine, la Coșbuc, mod de existență a naturii. Apele se joacă. Vânturile se joacă. Neliniștea lor nu e metafizică decît foarte rar. Ea e expresia unui dinamism propriu lucrurilor

lumii.(...)». Să revedem idila dintre crăiasă și feciorul de împărat (din „Crăiasa Zânelor”), stilul amintind de poezia „Luceafărul”: „Crăiasa-n veselia ei/ Cu grabă se-nvoiește: - Mă strîngi la piept, și-atîta ce-i?/ Și pieptul Anei crește. Și cum întinde brațul drept/ Mai viu îi bate pieptul - Și tremura, strîngînd la piept/ Pe doamnă-sa cu dreptul”. Cotidianul sibian „Tribuna” și-a stabilit - încă din primul an - criteriile prin care selectau scrierile literare originale. Astfel, la un concurs organizat de cotidianul sibian, s-au respins lucrări care: «ne-au prezentat câte un cioban palid și gingaș care vorbește în șezătoare limba de salon, câte o fată de bogătan ce moare sau se îmbolnăvește de dorul ciobanului, câte un părinte tiran, câte o doică (drăguțe de cioban cu doică!) intrigantă, (...) tot personaje imposibile oriunde, dar mai ales imposibile între țărănimea noastră, unde cu totul altcum se petrec lucrurile ... romantica ciobăniei nu este pentru nuvelistică adevărată. Mai bine ar face acești tineri începători dacă și-ar face educația literară studiind și culegînd literatura și obiceiurile populare».

Nu este deloc întâmplător faptul că tribuniștii agreau și îl încurajau pe tânărul student să scrie și să se afirme.

În acest context, cine mai reține astăzi că George Coșbuc este părintele nenumit al baladelor din literatura noastră?

Criticul literar Pompiliu Constantinescu, afirma într-un articol (din 1934) că George Coșbuc e «singurul nostru mare baladist. Doi ani mai târziu, în 1936, același critic scria că poetul „descinde din baladismul german și din folclor (...)” » (Lucian Valea)

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xlii-soarele-la-bucuresti-rasare-dictionul-curent-care-ne-scapa-de-ravagiile-budapestei-mare-epos-national-ca-o-iliada-sau-eneida-sau-romantica-ciobaniei-120441.html>

În: *Tribuna*, 16 octombrie 2016.

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. Below this is the Tribuna logo and the slogan 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. A red navigation bar contains categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area features the article title: '2016 - anul COȘBUC (XLII): „Soarele la București răsare, dictionul curent care ne scapă ... de ravagiile Budapestei”- „mare epos național ca o Iliadă sau Eneidă” sau „romantica ciobăniei”?'. To the right of the title are social media sharing buttons for Facebook (0 shares), Twitter (0 tweets), and a 'Share' button. Below the title is a search bar with the placeholder text 'Cautare'. At the bottom of the article preview, it shows the date '16.10.2016 23:01', the number of views '747 vizualizari', and the number of comments '0 comentarii'. A small advertisement for 'Tribuna Sibiu' with '21.513 aprecieri' is visible in the bottom right corner.